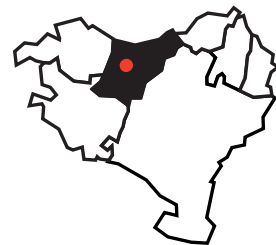

Ihesi

IÑIGO ARANBARRI

Argazkiak: Dani Blanco

Euskal Herria ezagutuz:
Azkarate-Lastur (Gipuzkoa)

Sakabiren oinen arrastoan

Oinak urratsari bezala ikasi dio bidea, denborarekin eta hemen ere, errepideak zidorrari. Orain ez aspaldira arte oinez-bidea zen Deba eta Urola arroak, Azkoitia eta Elgoibar-Mendaroak, Lastur eta Itziar Azkarate gainarekin lotzen dituen errepide hau. Bideak elkartzen zituen etxeak; jendea elkartzeko egin izan dira bideak. Eta Izarraitz magalean barrena doan bide honek asko ditu istorioak. Bakarra ekartzearen: bide honetatik sartu zen Bizkaiko trikitixa Gipuzkoan.

JENDE-BIDE HAU hartzen zuen, konparazio batera, Faustino Azpiazu “Sakabi”-k, orduan Eibarren bizi zen Elgetarengana joateko soinu txikia ikastera. Gerra atarian gaude, eta ordu eta erdiko bidea dago oinez sortetxe duen Sakabia baserritik Azkarate gaineraino. Han autobusa hartu eta Elgoibarrera. Elgoibarretik trena Eibarrera.

Eibarretik etxerakoa bueltan egiten zuen bakoitzean, berriz, mundua zen bizkarreko soinu txiki hartan zetorrena: pasodobleak, foxak, tango aireak. Eta noski, fandangoak, porrusaldak, arin-arinak, trikitixak. Bi ordu eta erdiko bidea bi entsaio egiteko Untzaga plaza ondoko apopilo etxe bateko gelan. Eta beste horrenbestekoa arratsaldeko seietako trena hartuta, bidea desibiltzen etxera itzultzeko. Soinua bizkarrean beti.

Afizioa, esango zuen. Afizioa.

Afizio berak bultzatu zuen urte batzuk lehenago Madariaga auzora. Han erakutsi zizkion Jose Manuel Aranbarri “Madarixa Txikixe”-k lehenbiziko piezak. Eta Azkoitiak

eta Elgoibarrek banaturik duten Madariaga izan da zerbait trikitixarentzat. Plaza ona izan da. Mundua bildu izan da dantzara bertan. Soinujoleak Azkoitia partean. Baltseorako bildutako jendea, Elgoibarkoan. Tartean, “duintasunaren eta ohitura onen” paraleloa zaintzen, aguazila. Arrazoia: soinujoleek lotua jotzen zutenean, Elgoibarren libre zela dantza, eta Azkoitian ez. 1955era arte iraungo du debekuak, Azkoitian Zubillaga fundizioko lehen harria jarri zela ospatzeko Pedro Alberdi “Peron Txiki” alkateak baimena eman zuen arte. Ordainetan, erretoareak udalak zuen aulkia erretirarazi zuen parrokiatik.

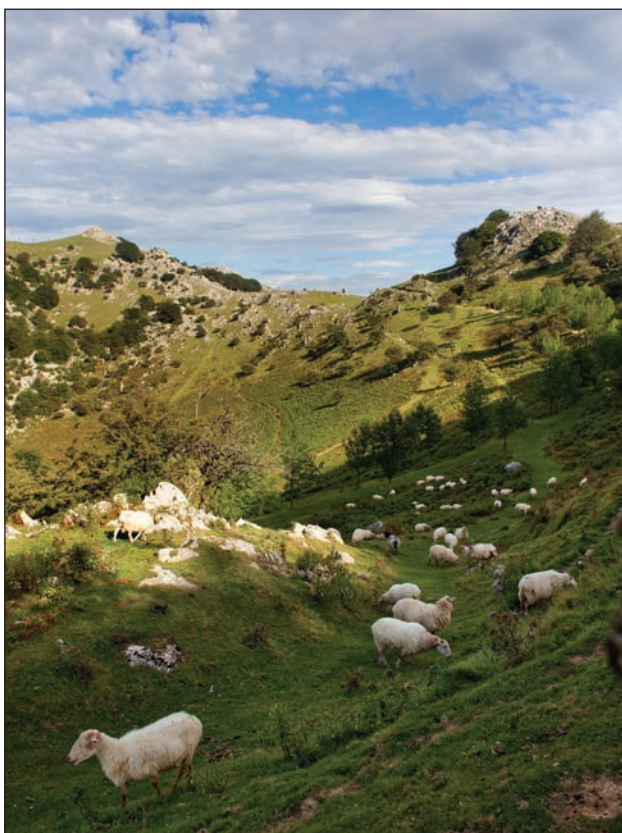
Madarixatik gora Aittola

Gaur egun ez da trikiti-doinurik Madariagan. Urteak dira frontoi aurrean ziren benta biak itxi zirela. Taberna berria zabaldu zen orduan. Giltzatuta dago hura ere. Salda eta haragi egosiaren usain beroak hoztu ahala joan dira jende-hotsak. Zorte pixka batekin, norbait ariko da bi frontoietako batean. Eta

oinezkoak baino, automobilak dabilta gora eta behera, Izarraitze-ra doazen mendizaleenak asko. Beste toki frankotan bezala, iraganaren itzalak baino ez ditu aurkituko bertaratzen denak.

Bidea dugu Sakabiaraino, ordea. Madariagatik gora, aldapa dago Aittola gaineraino. Ostatua han dago orain, Azkoititik abiatuta Olason barrena datorren pistak Otarrerakoarekin bat egiten duen gurutzean. Gure bidea gorakoa da, ez dira aparte aurreneko pagoak eta artzain txabolak. Baina merezi du Otarrerantz desbideratzea, Larraskandako putzuaren ondoan, antena bidean diren harri zabalak ikusteko besterik ez bada ere. Lurrean landatuak, bi metrotik gorakoak batzuk, itxitura ikusgarria osatzen dute harri lauza ederrok. Ez da ohikoa horrelako egiturak ikustea kostaldeko mendialdean.

Egindakoa desibili beharra dago, lehengo bidera iristeko osteria ere. Konturatu orduko hartuko dugu gaina. Begiek zerua jotzen dute, eskubi aldean lagun elkarte bihur-

Eskubian, goian: Aittolarako bidean dago ostatua, Azkoitik etorrita Olason barrena datorren pistak Otarrerakoarekin bat egiten duen lekuan. Eskubian, behean: elurzuloa Arrateko-sakonaren inguruetan. 80 urte dira bertan inor ez dela ari lanean.

tutako txabola bat ageri da sakonaren sabelean, eta ezkerrean, putzu bat. Marikutzen zaude, eta egin beharra duzu. Hartu harri bat eta bota, zeharka dezala aire garbia, ahalegin-putzuaren beste aldera iristen. Alferrik. Sakabik bezala, bide honetatik igaro diren gizon-emakumeek urteetan egin duten bezala, botako duzu, indarrez sobran jaurti ere, baina ez zara beste muturrera helduko. Neur ezazu oina erabiliz: 75 urrats da luze. Putzua zaintzen, gainez gain, Neolitikoko bitumulu, 1958an aurkitu zirenak zientziarako. Ele zaharrek diotenez, harriak beharrez ontzurreak botatakoak badira, orain norbaitek jaso zain daudenak Marikutzeko lokatzetan, urpean ehortziak.

Ezin aitzurtzan gelditu baina, Sakabiren oinen urratsetan dabilena. Zuhaitzen itzala gertuago dugu hermetik, igaro dugu Zorrope beltza, begiak betetzera datorkigu Izarraitzen

- Arroila Jaitsierak
- Espeleologia
- Zubi saltoa
- Eskalada
- Via Ferratak
- Mendi ibilaldiak
- Elur erraketak
- Orientazioa
- Mendiko bizikleta
- Multiabentura
- Ikastaro teknikoak
- Abentura bidaiak
- eta askoz gehiago...

**INGURU
ABENTURA**

- Descenso de Cañones
- Espeleología
- Puenting
- Escalada
- Vías Ferratas
- Senderismo
- Raquetas de nieve
- Orientación
- Mountain bike
- Multiaventura
- Cursos técnicos
- Viajes de aventura y mucho mas...

www.inguruabentura.com

info@inguruabentura.com

Tel: 635 748 948

San Juan 18
Albeniz - Asparrena
Araba

ederra. Duela urte batzuk egin zutenetik, automobilentzako parking batek itsustu du ingurua. Hemen uzten dira lau gurpilak Erlori, Xoxoteri zein Kakutari neke handirik gabe ekiteko. Pasiera bat baino ez da Aittolatik.

Lasturrera bidean

Eta errepedeak errekararen bila egiten duelako hemendik aurrera, lasaitua hartuko zutela datorkit Sakabiren hauspo-oinek Eibartik bueltan. Aittolako gurutzea atzean utzi eta Mugarriko zabalgunean gara. Hamaika aldiz jo zuen Saka-

bik bertako txabolako teilatu gainera igota, eta Egañazpi zuela lagun, Sanjuanetan edo Korpuseko Oktabetan. Denbora bestela neurtzen zen garaiak ziren. Ez da orain, nahita ere, erromeria haien itzalik. Beste batzuk dira orain mendiko jendearen dibertsio moldeak. Urratu dira orduko abarketak, abarkak eta zapatak. Trikitixa hori izan baita hemen bidean lagun daramatzagun itzalentzat, ondo pasatzeko, egunero martxa hausteko, harremantarako bide, ez besterik. Elizak jazarria, folklorismotik urrunago ezin, bizi-poza aurrena.

Segitu beharra dugu, ordea. Zuloan da Aittola Zahar. Zuloago Soldadusoro, Goltzibar eta Sastarrain. Han da Ekain. Aurrean ditugu Izarraizko tontor menoxtuak, hain antzekoak biak non jendeak nahastu ere egiten dituen, Sesiarte eta Agido. Karehaitz gordinezko, igoera korapilotsuagoa Agidok. Mendizalerik gabeko labirinto harritsuak, Arrateko-sakonako pagoen usainean, bada bisita merezi duen elurzuloa. Haren txapelik gabe, ez da Xoxotekoa bezain ikusgarria, baina 80 urte igaro arren azken langileak joan zirenetik, ez da zaila egiten oraindik norbait sumatzea, elurra zulootan gordeka neguan, udan Zestoara jaisteko, bainuetxean udatiarrek izozki freskoa har zezaten.

Laster gara Lasturren. Moxalak agertuko zaizkizu bidera, ardiak abaro bila uda sargoritsuan. Lehenago, Aittola Berritik igaroko da errepedea, ordea. Hemen egin zioten omenaldia 1962ko abenduan Arbizkua bailarako lagun eta senideek Sakabiri. Bazkalostean, dagoe-

EUSKAL HERRIKO TRIKITIXA ELKARTEAK UTZIA

Argazki honetan, eskubian ageri zaigu Faustino Azpiazu Sakabi. Panderoa jotzen ari dena, berriz, Joxe Mari Urkola Egañazpi da.

nik eta piezarik luzeena jo zuen honek, *El sitio de Zaragoza*. Bukatu orduko, aldamenetik Pedro Gelatxok: “Joko al zenuke berriz?”. Eta Faustino berehala erantzuna, “bai soinuari ezer galdu ez bazako”.

Aittola Berritik bertan, eskubira hartuta, hahor Sakabia baserria. Hor jaio zen Faustino Azpiazu, eta bertan bizi Azpeitira ezkondu zen arte. Bide asko heltzen zen sasoi batean Sakabiara, beharrak eraginda. Sakabian medikuek ezin senda zezaketena sendatu izan baita belaunaldiz belaunaldi belarrez eta ukenduz, tifusa eta pulmonia batez ere, baina baita erreuma batzuk ere. Ezkutuan egin beharreko bidea beti ere, salaketen beldur.

“Zer Faustino, belarrekin-eta hasi nahi?”.

“Ez, nik soinua”.

Lastur, mundua

Eta soinu txikiak Lasturrerako izan du joera Sakabian. Errekak lagun-duko zaitu bertaraino, larre-behiak izango dituzu begira. Argazki zaharrei hizketan uztea bezalakorik ez dago. Sanikolasetan ez bada inauterietan, beti izan da erretratuak ateratzeko ohitura Lasturko plazan. 60 urtetik gora igaro dira kamera aurrean jarri zirenetik. Bakanen batzuk izan ezik, joanak dira guztiak. Bailarako neska-mutilak indar batean ageri dira argazki-paper zahartuetan, gorbata, gona luze eta abarketa zuri, dotore jantzita beti. Tartean, denborarekin jolas egiteko gai zen gizon bakarra: soinujolea. Batean Jacinto Rivas, Elgeta agertzen da. Bestean, Gelatxo zaharra. Ia beti, bertakoa egiten zen Faustino Azpiazu, Sakabi. Horra Bizkai-

ko trikitixa Gipuzkoan sartu zuen hirukotea Lasturren.

Donostiarentzat, probintziako Far Westa izan da hau guztia orain ez aspaldira arte. 1970eko irail hartan Trinitade plazan Trikitilarien I. Txapelketa egin zenean, sei bikote aurkeztu ziren bertara, Urolaldekoak seiak. Sakabik eta Egañazpik eraman zuten saria etxera. Orain Donostiatik, Bilbotik eta nonahitik ateratako autobusak heltzen dira astebururo Lasturko plazara, bertan bazkaldu eta larre-behiekin jolas egin nahi duen jendez beteak. Parke tematikoak sortu ditugunetik, bestela tratatzen gaitu denborak. Bidea amaitu dugu. Non dauden itzalok, ez dakit, baina ez da zaila, gogoia jarrita, haien hotsak entzutea mendi barren honetan euri langarretan bideotan zabiltzala. ■

ZUMALABE HOTELA

Portuko bidea, 2 · Mutriku (Gipuzkoa) · Tel. 943 60 46 17 · www.hotelzumalabe.com